

Turing Test, and the (better) Lovelace Test. *Minds and Machines*, 11, 3–27.

Riedl, M. (2014). *The Lovelace 2.0 Test of Artificial Creativity and Intelligence*. arXiv.

Естетика розслідування: нові медіа, цифрова репрезентація та роль мистецьких інституцій у формуванні тимчасової справедливості

Онищенко Андрій

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

У 2025 році годі й говорити про брак інформації. Доступність джерел та інструментів її продукування вражає масштабом та вже виходить за рамки виключно людської активності. Кожна велика подія у світі лишає по собі матеріальний слід і може стати інформаційним складником. Цифрова репрезентація та дешифрування роблять це доступним для людської інтерпретації.

Такий підхід знайшов прояв у дослідницькому напрямі криміналістичної архітектури (*forensic architecture*) – естетичному підході до використання ширшого спектра доступних чуттів. За допомогою підсилення перцептивних можливостей людини, а також цифрової репрезентації інформації, дослідницький метод втілюється у форматі мистецького, підтверджуючи тим самим соціальну роль мистецьких інституцій в організації справедливості та уваги до прав людини. Подібні розслідування спрямовані на тонкі сигнали, їхню інтерпретацію та виявлення неочевидних доказів, що лишаються у матеріальних слідах події (Fuller & Weizman, 2021, p. 11). Пізніше ці дані переносять у цифровий архітектурний простір, що дозволяє інтерпретувати, створювати наративи та презентувати знайдені докази.

Автори описують застосування методу гіперестетизації як розширення сенсорних можливостей людини. Це сприяє

трьом аспектам, що виходять за рамки класичної естетики, сформованої на основі людської перцепції: (1) підсилення сенсорних можливостей, (2) множення джерел – органічна та неорганічна варіація сенсорів і їхня репрезентація у цифровій моделі, (3) синтез вихідних даних та побудова горизонтальних інформаційних структур (Fuller & Weizman, 2021, p. 57).

Метод криміналістичної архітектури є цікавим прикладом смислотворення через пошук і аналіз цифрових даних про конкретні події. З одного боку, це говорить на користь того, що «людська перцепція більше не є єдиним компонентом у світі та існує взаємодії з різними технологічними чинниками» (Elies, 2020, p. 437). З іншого боку, що сюди також можна включити також й неорганічні джерела інформації.

Дослідження в цьому напрямі переважно є розслідуваннями воєнних злочинів, застосування насильства проти цивільних, а також злочинів проти прав людини – подій, що через брак прямих доказів можуть бути викривлені або замовчані. Як зазначають автори концепції, цей колективний і розсіяний спосіб продукування істини стає необхідним у політичній ситуації, де війни ведуться не лише за ресурси, а й за тлумачення реальності, а ідентичності формуються через створення та інтерпретацію фактів. (Fuller & Weizman, 2021, p. 12).

Використання майданчиків музеїв та галерей, народних трибуналів як альтернативи політичним, правовим та журналістським полям, створює асиметрію в доступі до інформації про події, що дає змогу долати привілеї та бар'єри допуску до фактів, а також сприяє створенню дослідницьких спільнот. Ці практики можна віднести до процесу становлення тимчасової справедливості та втілення народного права як колективної дії заради утвердження концепту справедливості.

Бібліографія:

Чубінідзе, О. (2020). До питання перехідного правосуддя. *Міжнародні відносини*, 1(51), 65–67.

- Carrier, D., & Pissarro, J. (2019). *Aesthetics of the Margins/The Margins of Aesthetics: Wild Art Explained*. Routledge.
- Elias, C. (2020). Representation. In A. J. Saab, A. Anable & C. Zuromiskis (Eds.), *A Concise Companion to Visual Culture*. <https://doi.org/10.1002/9781119415480.ch25>
- Fuller, M. (2018). *How to be a geek: Essays on the culture of software*. Polity.
- Fuller, M., & Weizman, E. (2021). *Investigative aesthetics: Conflicts and commons in the politics of truth*. Verso.
- Rawls, J. (1980). Kantian constructivism in moral theory. *Journal of Philosophy*, 77(9), 515–572. <https://doi.org/10.2307/2025790>
- Schuppli, S. (2016). Dirty pictures. In M. Belina & A. Altena (Eds.), *Living Earth: Field notes from the Dark Ecology project 2014–2016* (pp. 189–210). Sonic Acts.

Жінки на передовій: війна як простір боротьби за права та рівність

Крістіна Бінківська

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Війна вривається у міста, будинки, серця й розум, змушуючи переосмислювати основи життя. Вона стає простором переоцінки цінностей та розширення меж можливого. У цій стихії жінки відіграють роль, яка перевершує звичні гендерні сценарії.

З початку повномасштабної війни тисячі українських жінок стали на захист країни у різних військових та цивільних ролях. Вони не просто працюють на рівні з чоловіками – вони змінюють саму природу війни, виборюючи право бути видимими та сприйнятими як повноправні суб'єкти. Військова Оксана Рубаняк розповідає: «Я повинна була доводити, що можу виконувати ту ж роботу, що й чоловіки. На полігоні я мусила частіше збирати та розбирати кулемет, показувати, що знаю його краще за інших. Якщо помилялась, це одразу ставало підставою для дорікань»